

EESC Info

European Economic and Social Committee

A bridge between Europe and organised civil society

March 2024 | LT

Available Languages:

ES	BG	CS	DA	EN	DE	ET	FR	EL	HR	IT	LV	LT	HU	MT	NL
PL	PT	FI	RO	SK	SL	SV									

REDAKCIJOS SKILTIS

Redakcijos skiltis

Gerbiami skaitytojai,

Šiame numeryje norėčiau atkreipti jūsų dėmesį į Pilietinės visuomenės savaitę – pavyzdinį renginį, kurį EESRK savo patalpose suorganizavo kovo pradžioje.

Iki Europos Parlamento rinkimų likus mažiau nei 100 dienų, Pilietinės visuomenės savaitė suteikė EESRK unikalią galimybę suburti žmones iš visų visuomenės sluoksnių ir aptarti, kas jiems svarbu ir kokios Europos ateities jie nori. Visą savaitę daugiau nei 800 pilietinės visuomenės organizacijų ir jaunimo grupių atstovų dalijosi savo mintimis, kad suformuluotų pagrindines idėjas ir lūkesčius, kurie bus perduoti būsimiems ES vadovams. Žinia, kurią esu įpareigotas perduoti, yra aiški – žmonės nori daugiau demokratijos ir jaunimo dalyvavimo, mažiau melagingų naujienų ir ekonomikos, kuri būtų naudinga visiems. Europa negali sau leisti nepaisyti pilietinės visuomenės – tikrosios mūsų demokratijos sergėtojos – nuomonės.

Pilietinės visuomenės savaitės metu įgytos įžvalgos bus įtrauktos į EESRK rezoliuciją dėl Europos Parlamento rinkimų. Pirmąsias Pilietinės visuomenės savaitės įžvalgas rasite [EESRK interneto svetainėje](#).

Rengdamiesi rinkimams taip pat stipriname santykius su Europos Parlamentu. Vasario 27 d. su Europos Parlamento Pirmininke Roberta Metsola pasirašiau susitarimo memorandumą, kuriuo siekiama stiprinti abiejų institucijų bendradarbiavimą. Mūsų institucijos propaguoja Europos Parlamento rinkimus, skatindamos didesnę rinkėjų, ypač nebalsuojančiųjų ir pirmą kartą balsuojančiųjų, aktyvumą ir kovodamos su manipuliavimu informacija. EESRK sutelks savo platų partnerių tinklą, apimančią visą ES ir atstovaujantį darbdaviams, darbuotojams ir pilietinės visuomenės organizacijoms, kad jie galėtų visapusiškai atlikti savo vaidmenį. Susitarimas yra labai svarbus žingsnis siekiant

suteikti postūmį 2024 m. Europos Parlamento rinkimams.

EESRK siekia suteikti galių pilietinės visuomenės organizacijoms ne tik Europos Sąjungoje, bet ir užsienyje. Vasario mėn. oficialiai paskelbėme „Narių iš šalių kandidačių“ iniciatyvą – tai buvo lūžio taškas EESRK istorijoje. Iniciatyvą į EESRK darbą įtraukti narius iš šalių kandidačių labai palankiai įvertino inauguracijos ceremonijoje dalyvavę svečiai: Europos Komisijos pirmininkės pavaduotoja Věra Jourová, Juodkalnijos Ministras Pirmininkas Milojko Spajić ir Albanijos ministras pirmininkas Edi Rama. Į pilietinės visuomenės ekspertų, kurie artimiausiais mėnesiais dalyvaus Komiteto darbe, grupę iš viso buvo atrinktas 131 narys iš šalių kandidačių. Mūsų bendras tikslas – siekti, kad visos šalys kandidatės palaipsniui artėtų prie ES ir, vykstant deryboms, vis labiau integruotųsi į ES.

Gera veikiančiai demokratijai būtina gyvybinga pilietinė visuomenė ir tvirtas socialinis dialogas. Narių iš šalių kandidačių įtraukimas į mūsų darbą yra teigiamas ir logiškas žingsnis į priekį stiprinant demokratiją Europoje.

Oliver Röpke

EESRK pirmininkas

?SID?M?TINOS DATOS

2024 m. kovo 25 d.

[Pilietinės visuomenės ir dalyvaujamosios demokratijos stiprinimas ES. Kelias į priekį](#)

2024 m. balandžio 18 d.

[Piliečiai gali įveikti dezinformaciją 2024 m.](#)

2024 m. balandžio 24–25 d.

EESRK plenarinė sesija

TIESIAI PRIE REIKALO!

Mūsų kvietinis rašytojas yra EESRK narys ir nuomonės „Demokratijos gynimo dokumentų rinkinys“ pranešėjas Christian Moos. Jis išvardijo priežastis, dėl kurių EESRK nepitaria Komisijos pasiūlymams, dėl kurių, juos paskelbus praėjusių metų gruodžio mėn. kilo nemažas triukšmas.

DEMOKRATIJOS GYNIMO DOKUMENT? RINKINYS: KOMISIJA RAGINAMA ATŠAUKTI DIREKTYV?

parengė Christian Moos

Susirūpinimas dėl piktavališkos priešiško valstybių, pavyzdžiui, Rusijos, įtakos yra visiškai pagrįstas. Tai rodo daugybė pavyzdžių, kai kraštutinių dešiniųjų partijoms teikiamos palankios paskolos, buvę aukšto rango politikai tampa priežiūros valdybų nariais, su abejotinos reputacijos rangovais sudaromos pelningos sutartys, o tariamoms nevyriausybinėms organizacijoms skiriamas finansavimas.

Todėl artėjant Europos Parlamento rinkimams turime išties neprarasti budrumo. Tačiau, nepaisant kai kurių gerų rekomendacijų valstybėms narėms, demokratijos gynimo dokumentų rinkinys parengtas per vėlai. Visų pirma, Komisija šį dokumentų rinkinį pradėjo rengti per vėlai. Vėliau, 2023 m. vasaros pradžioje, jo rengimas buvo atidėtas daugiau nei pusei metų, nes pasiūlymas dėl teisėkūros procedūra priimamo akto, kuris turėjo būti įtrauktas į dokumentų rinkinį, buvo garsiai ir – visų pirma – vieningai kritikuojamas.

Tačiau didžiausi nuogąstavimai pasitvirtino gruodžio mėn. paskelbus dokumentų rinkinį. Siūloma direktyva stigmatizuotų NVO, kurios gauna lėšų iš ES nepriklausančių šalių, pavyzdžiui, JAV, vyriausybių. Jau vien šis pasiūlymas yra pasiteisinimas autoritarinėms vyriausybėms, kurios bando nutildyti bet kokią demokratinę opoziciją savo „užsienio agentų“ įstatymais.

Be to, direktyvoje pateiktos apibrėžtys yra neaiškios ir pilnos didelių spragų, kuriomis gali pasinaudoti tikrieji Maskvos agentai. Organizuotos pilietinės visuomenės atstovams kyla klausimas, kodėl Komisija nekuria bendro skaidrumo registro, kuris apimtų visus interesų grupių atstovus, derėtų su galiojančiais nacionalinio lygmens teisės aktais ir taptų aiškiu ir saugiu teisiniu pagrindu visiems suinteresuotiesiems subjektams.

Komisija turėtų atšaukti šį direktyvos projektą ir 2025 m. rengdama jį pakeisiančią direktyvą laikytis išsamesnio, demokratijos priešams nepalankaus požiūrio.

KLAUSIMAS ...

Mūsų skiltyje „Klausimas...“ paprašėme EESRK nario ir EESRK nuomonės „ES miškai. Nauja ES miškų stebėsenos sistema ir strateginiai planai“ pranešėjo Florian Marin pasidalyti su mumis EESRK reikalavimais dėl šios sistemos, atsižvelgiant į miškų svarbą siekiant ES klimato ir tvarumo tikslų.

UŽTIKRINTI NAUJOSIOS ES MIŠK? STEB? SENOS SISTEMOS TVARUM? IR DALYVAUJAM?J? POB?D?

Florian Marin

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas siūlo užtikrinti, kad naujoji ES miškų stebėsenos sistema būtų tvari, ekonomiškai efektyvi ir praktiškai įgyvendinama. Ji taip pat turėtų būti savalaikė, saugi ir patikima, dinamiška, įtrauki ir dalyvaujamoji, kad būtų sudarytos sąlygos glaudžiai bendradarbiauti mokslo ir praktikos klausimais, taip pat – geriau planuoti ir formuoti įrodymais grindžiamą politiką.

Labai svarbu užtikrinti duomenų papildomumą ir išvengti jų dubliavimosi, nes kai kurie jų jau renkami pagal kitus galiojančius teisės aktus, pavyzdžiui, klimato ir oro politiką, biologinės įvairovės reglamentus ir bendrą žemės ūkio politiką.

Kalbant apie klimato kaitą, reikia ne tik duomenų apie kaimo plėtrą, žiedinę ekonomiką ir mokslą, bet ir ilgalaikių duomenų. Svarbu užtikrinti sąveikumą ir vienodą detalumą, technologijų naudojimą ir ataskaitų teikimo dažnumą, ypač kai visose ES valstybėse narėse renkami papildomi duomenys. Reikėtų nuolat stengtis mažinti administracinę naštą ir išvengti pernelyg didelio biurokratizmo, pavyzdžiui, pakartotinio duomenų rinkimo ir ataskaitų teikimo. Ekonominiams, socialiniams ir aplinkosauginiams miškų duomenims turėtų būti teikiama tokia pati svarba.

Pabrėžtina, kad labai svarbu gerbti privačios nuosavybės teises ir duomenų nuosavybę, ypač taikant subsidiarumo principo sistemą. Svarbiausia miškų duomenų infrastruktūroje pirmenybę teikti viešajam interesui.

Kiekviena ES valstybė narė, gaunanti naudos iš miškų, turėtų parengti ilgalaikį miškų planą, kuris papildytų kitas miškų ir medienos strategijas, užtikrinant visišką atitiktį DVT. Atsižvelgiant į daugialypę miškų vertę, į miškų planų struktūrą turėtų būti įtraukti socialiniai ir ekonominiai aspektai, kartu taikant partnerystės principą ir numatant pilietinės visuomenės dalyvavimą ilgalaikių miškų planų rengimo ir įgyvendinimo procese.

Reikėtų sustiprinti Miškininkystės nuolatinio komiteto vaidmenį ir į jo veiklą įtraukti atitinkamus pilietinės visuomenės subjektus.

NETIK?TAS SVE?IAS

Mūsų netikėtas svečias – Bruno Kaufmann, atstovaujantis Europos piliečių iniciatyvai, unikaliai priemonei, kuri suteikia galimybę ES piliečiams siūlyti naujus ES teisės aktus. Svečias paaiškina, kodėl Europos piliečių iniciatyva yra nepaprastai svarbi ir kodėl vieną dieną, jei ji bus sėkminga, ji bus laikoma vienu iš nuostabiausių demokratijos laimėjimų nuo to proveržio, kuris buvo pasiektas XX a. įvedus visuotinę ir lygią balsavimo teisę.

Bruno Kaufmann yra Švedijos politologas ir žurnalistas, daugiau kaip 40 leidinių, skirtų šiuolaikinei tiesioginei ir atstovaujamajai demokratijai ir išverstų į daugiau kaip 40 kalbų, autorius. Jis yra Šveicarijos transliuotojo tarptautinės tarnybos SWI (swissinfo.ch) korespondentas pasaulinės demokratijos klausimais ir nušviečia šiaurės Europos reikalus Šveicarijos visuomeniniame radijuje ir televizijoje. Bruno yra vienas iš paramos

demokratijai organizacijų, tokių kaip Iniciatyvos ir referendumo institutas, „Democracy International“ ir Pasaulinis šiuolaikinės tiesioginės demokratijos forumas, steigėjų ir valdybos narys. Jis yra Šveicarijos demokratijos fondo Tarptautinio bendradarbiavimo direktorius.

BRUNO KAUFMANN: KODŲL EUROPOS PILIEŲ INICIATYVA LEMIA DAUG DAUGIAU, NEI MANOME?

Analizuodami demokratijos padėtį apskritai ir ypač Europos piliečių iniciatyvą (EPI) galime rasti daugybę trūkumų.

Remiantis naujausia „[Pasaulio demokratijos ataskaita](#)“, kurią kovo 7 d. paskelbė Demokratijos įvairovės institutas (angl. *Varieties of Democracy Institute*), labai sumažėjo demokratinėse valstybėse gyvenančių žmonių: jų procentinė dalis dabar yra tokia, kokia buvo beveik prieš 40 metų. Ir nors šiais metais kaip niekad daug žmonių visame pasaulyje turės teisę balsuoti rinkimuose, nemažai šiuos rinkimus organizuojančių šalių vis labiau linksta į autokratiją.

Daug nusiskundimų buvo išsakyta per pirmąją [Pilietinės visuomenės savaitę](#), kurią kovo mėn. pradžioje surengė Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas. Kritikos sulaukė Europos piliečių iniciatyva – pirmoji tarpvalstybinė tiesioginė demokratijos priemonė pasaulyje. „Per sudėtinga“, „nepatraukli“, „nepatikima“, „neefektyvi“ ir „mažai žinoma“ – tai tik keletas iš neigiamų atsiliepimų, kuriais EPI apibūdino pilietinės visuomenės, žiniasklaidos, akademinės bendruomenės ir administravimo institucijų suinteresuotieji subjektai.

Manau, kad šie labai kritiški vertinimai yra ne tik nemalonai teisingi, bet ir pernelyg atsargūs bei nuosaikūs. Demokratija nusipelno dominuoti pasaulyje. Kad tai taptų realybe, mes – dabartiniai piliečiai ir teisėti rinkėjai šioje planetoje – privalome siekti daugiau galių, nei šiuo metu mums suteikta.

Tai reiškia, kad nepakanka tik įveikti baimę ir užimti gynybines pozicijas prieš nūdienos diktatorius ir aklus jų sekėjus. Turime į priekį žengti daug didesniais žingsniais. Vienas tokių žingsnių būtų tolesnis Europos piliečių iniciatyvos plėtojimas.

Juk ką mums suteikia Europos piliečių iniciatyva? Tris dalykus. Teisę, metodą ir priemonę, kurią niekada anksčiau istorijoje ir niekur kitur pasaulyje nėra buvę. Tai kompleksiškas ir detalai suprojektuotas, skaitmeninis, tiesiogiai demokratinis ir tarpvalstybinis įrankis, turintis pagalbinę infrastruktūrą ir plačiai naudojamas.

2012 m. prasidėjęs EPI kūrimo, diegimo, taikymo ir tobulinimo procesas – gyvas įrodymas, kad demokratinę erdvę galima išplėsti ir įtvirtinti net sudėtingiausiomis sąlygomis.

Tikimės, kad ši iniciatyva, kuriai kitais metais sukaks vos 13 metų, tarsi „išlepintas vaikas“ taps „maištaujančiu paaugliu“, galinčiu parodyti Europai ir pasauliui, ką sugeba. Šitos naujos, veržlios stiprybės mums labai reikia, kad galėtume ryžtingai įskelti naują kibirkštį sustabarėjusioje tautinių valstybių ir biurokratinių Europos Sąjungos struktūrų mąstysenoje.

Kalbant be užuolankų, mums nereikia nuolat ir beatodairiškai išradinėti demokratinio sambūvio formų, kurios dažnai vadinamos naujoviškais vardais. Veikiau turime pasišvęsti Europos piliečių iniciatyvai, kad šio dešimtmečio pabaigoje ji sulauktų pilnametystės, praėjus 16 metų arba bent jau 18 metų nuo jos sukūrimo.

Ką tai reiškia? Iki 2028–2030 m. turi įvykti du svarbūs pokyčiai. Pirma, Europos piliečių iniciatyvos įgaliojimai formuoti darbotvarkę turi tapti lygiaverčiai Europos Parlamento įgaliojimams. Kitaip tariant, europiečiams reikia suteikti galimybę siūlyti teisės aktus ir kitus vyriausybinius veiksmus taip, kaip daro išrinkti Europos Parlamento nariai.

Antra, iki šio dešimtmečio pabaigos ES piliečiai turėtų galėti inicijuoti ne tik teisės aktus, bet ir Europos masto visuotinius balsavimus esminiais klausimais, dažnai tiesiog vadinamus referendumais. Europos masto referendumas nėra nauja idėja, tačiau ji jau subrendo įgyvendinimui ir dėl to galime padėkoti Europos piliečių iniciatyvos sukūrimo ir ankstyvojo įgyvendinimo veiklai.

Jei tokią ateitį bus galima sukurti remiantis EPI, žmonės vėliau atsigręžę į istoriją šią priemonę prisimins būtent kaip vieną įspūdingiausių demokratinų laimėjimų nuo XX amžiuje įvykusio proveržio, kai buvo įtvirtinta visuotinė ir lygi rinkimų teisė.

EUROPOS PARLAMENTO RINKIMAI 2024 M. BIRŽELIO 6–9 D. AŠ BALSUOSIU. O TU?

Naujoje mūsų leidinio rubrikoje „Aš balsuosiu. O tu?“, kuri bus publikuojama iki 2024 m. birželio mėn., kalbėsime su įvairiais svečiais apie tai, kaip galima ir kodėl reikia dalyvauti Europos Parlamento rinkimuose. Šio leidinio viešnia – 19 metų studentė iš Graikijos Konstantina Manoli, kuri dalyvavo šių metų renginyje „Tavo Europa, tavo balsas“.

Pirmą kartą per Pilietinės visuomenės savaitę surengtame išskirtiniame EESRK jaunimo renginyje susirinko daugiau kaip 100 jaunuolių iš visos ES, šalių kandidačių ir Jungtinės Karalystės dalyvauti diskusijose apie demokratiją ir Europos ateitį.

Konstantina Manoli Graikijos Jonijos universitete studijuoja užsienio kalbas ir vertimą raštu ir žodžiu. Ji yra entuziastinga kalbininkė, aistringai besidominti politinėmis diskusijomis ir pasauliniais reikalais.

¿GALINTI JAUNIM?: JAUNIEJI RINK?JAI ATLIEKA SVARB? VAIDMEN? KURIANT DEMOKRATIJ?

Konstantina Manoli

Negalime paneigti, kad naudojimas balsavimo teisėmis yra galinga priemonė išreikšti nuomonę ir daryti įtaką politikai. Tiesą sakant, per visus rinkimus mes visi renkamės savo balsą – žmones, kurie, mūsų manymu, yra tinkamiausi atstovauti mums, mūsų įsitikinimams ir vertybių sistemai. Tačiau dažniausiai žmonės, ypač mes, jaunimas, neįvertiname mūsų balsavimo galios.

Aktyviai deklaruojame norą keisti pasaulį, kurti geresnę ateitį mums visiems ir ateinančioms kartoms. Tačiau kažkur šio proceso viduryje, kai pajuntame, kad mūsų nuomonės, vertybės ir idealai niekam nesvarbūs arba kad neturime galios, nuleidžiame rankas.

Esu jauna moteris, graikė, šis jausmas man gerai pažįstamas. Man gerai žinomas šis nusivylimas, kai mūsų balsas lieka neišgirstas, kai matau, kad mūsų teisės pažeidžiamos, ir jaučiu vis didėjantį bejėgiškumo jausmą, kai, atrodo, nieko negalime padaryti. Kartais, nepaisant visų mūsų pastangų, viskas vyksta ne taip, kaip tikėtasi. Būtent tokiais momentais, pavargę nuo bergždžių pastangų, dažnai pamirštame pagrindinę tiesą – mūsų balsas yra mūsų galia! Kartą Barackas Obama pasakė: „kiekvienas balsas yra vertingas“.

Deja, nemanau, kad tai yra tik mano patirtis arba kad tai susiję tik su mano padėtimi: esu graikė, jauna ar moteris. Tiesa yra tai, kad šį jausmą patiria daugelis, nepriklausomai nuo amžiaus, etninės kilmės, lyties, religijos ar asmeninių aplinkybių.

Balsavimas – tai mūsų bendras balsas formuojant tokią ateitį, kokios trokštame. Perėmę reikalus į savo rankas užtikriname, kad mūsų svajonės ir vertybės atsispindėtų mūsų visuomenę formuojančiuose sprendimuose. Turime veikti, nes mūsų balsas yra labai svarbus veiksnys, atveriantis kelią į ateitį, kurioje girdimas įgalinto jaunimo balsas.

Ir prisiminti išmintingus Johno Lewiso žodžius: „Jei ne mes – tai kas? Jei ne dabar – tai kada?“

EESRK NAUJIENOS

Plėtra. Prie EESRK veiklos prisijungia ES šalių kandidatai? atstovai

Vasario 15 d. Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas (EESRK) oficialiai pradėjo iniciatyvą leisti prisijungti pilietinės visuomenės atstovams iš ES šalių kandidačių. Siekiant suburti Komiteto darbe dalyvausiančius pilietinės visuomenės ekspertus, iš viso atrinktas 131 [narys iš šalių kandidačių](#), taigi EESRK tapo pirmąja institucija, atvėrusia savo duris ES šalims kandidatėms.

Ši iniciatyva yra **EESRK pirmininko Oliver Röpke politinis prioritetas**. Ja nustatomi nauji šalių kandidačių įtraukimo į ES veiklą standartai, sudarant sąlygas laipsniškai ir apčiuopiamai jų integracijai į ES.

Iniciatyva buvo paskelbta EESRK plenarinėje sesijoje, kurioje jai nuoširdžiai pritarė Europos Komisijos pirmininko pavaduotoja **Věra Jourová**, Juodkalnijos ministras pirmininkas **Milojko Spajić** ir

Albanijos ministras pirmininkas **Edi Rama**. Prie jų internetu prisijungė devynių ES šalių kandidačių (Albanijos, Bosnijos ir Hercegovinos, Gruzijos, Moldovos, Juodkalnijos, Šiaurės Makedonijos, Serbijos, Turkijos ir Ukrainos) pilietinės visuomenės atstovai ir kiti nariai iš šalių kandidačių, kurie pirmą kartą dalyvavo EESRK plenarinėse diskusijose.

Šia svarbia proga pirmininkas **O. Röpke** pabrėžė: „Negalime šalių kandidačių versti laukti dar ilgiau. Todėl EESRK nusprendė atverti savo duris šalims kandidatėms ir į savo darbą įtraukti jų atstovus – narius iš šalių kandidačių“.

Ministras pirmininkas **Milojko Spajić** nurodė: „Labai vertiname šiuos laipsniškos integracijos aspektus. Manome, kad tai yra ne narystės pakaitalas, o veikiau būdas integracijai parengti tiek Vakarų Balkanų regiono šalis (pagal nuopelnais grindžiamą regatos metodą), tiek ES“.

Ministras pirmininkas **Edi Rama** teigė: „Esu įsitikinęs, kad tai, kas vyksta čia, turėtų vykti ir ES Parlamente, turėtų vykti Europos Komisijoje ir turėtų vykti Europos Sąjungos Taryboje. Tai vienintelis būdas visus nuraminti ir sukurti labai konkrečią atmosferą“.

Už vertybes ir skaidrumą atsakinga Europos Komisijos pirmininko pavaduotoja **Věra Jourová** sakė: „Plėtra yra svarbi abiem pusėms. Tai tebėra geostrateginė Sąjungos investicija. Todėl remiame šiandien pradėtą įgyvendinti iniciatyvą ir visas kitas iniciatyvas, kurios padeda mūsų šalims partnerėms sėkmingai vykdyti reformas, padedančias kurti geresnę ekonomiką ir stipresnę demokratiją.“

Išsamų narių iš šalių kandidačių sąrašą galima rasti [čia](#). (at)

Pilietinė visuomenės savaitė: Europos pilietinė visuomenė parengė darbotvarkę būsiesiems ES vadovams

Kovo 4-7 d. Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas (EESRK) pirmą kartą surengė Pilietinės visuomenės savaitę, kurios metu daugiau kaip 800 pilietinės visuomenės organizacijų ir jaunimo grupių atstovų susirinko aptarti artėjančius rinkimus ir ES ateitį. Jų parengtos rekomendacijos bus įtrauktos į liepos mėn. EESRK rezoliuciją, kurioje bus nurodyta, ko pilietinė visuomenė tikisi iš būsimos Europos Parlamento ir Komisijos vadovybės.

Pilietinės visuomenės savaitę sudaro penkios svarbios iniciatyvos: [Pilietinės visuomenės dienos](#), [Europos piliečių iniciatyvos diena](#), „Tavo Europa, tavo balsas!“, [Pilietinės visuomenės apdovanojimas](#) ir [Žurnalistų seminaras](#). Savaitės tikslai yra šie:

- galinti piliečius dalyvauti sprendžiant ES klausimus ir naudotis savo demokratinėmis teisėmis;
- nustatyti ir šalinti grėsmes demokratinėms vertybėms, tai gali būti, pavyzdžiui, dezinformacija ir rinkimų apatija, ir
- rinkti pilietinės visuomenės rekomendacijas, kurios bus įtrauktos į būsiamus ES planus.

[Pirmosios įžvalgos](#), kurias pilietinės visuomenės organizacijos norėtų pateikti naujiesiems ES vadovams, apima lankstų valdymą, įtraukią politiką ir tvarią ateitį visiems europiečiams.

Kova su klaidinga informacija

Rengiantis Europos Parlamento rinkimams jaunimo atstovai ir žurnalistai išreiškė susirūpinimą dėl sparčiai plintančios klaidingos informacijos ir didėjančios poliarizacijos internete, pabrėždami, kad reikia patikimų teisinių sistemų. Pilietinė visuomenė ragina vyriausybes, mokyklas ir technologijų įmones bendradarbiauti, kad būtų skatinamas skaitmeninis raštingumas, puoselėjant žinių turtingą ir įtraukią interneto aplinką.

Žmonėms ir planetai tarnaujanti ekonomika

Pilietinės visuomenės atstovai paragino pereiti nuo vien į augimą orientuoto požiūrio prie holistinio požiūrio, pirmenybę teikiant gerovei ir klestėjimui atsižvelgiant į aplinkosaugos ribas. Šiuo tikslu jaunimo organizacijos siūlo parengti direktyvą dėl įmonių tvarumo ir ragina nustatyti specialius mokesčius aplinkai kenksmingoms prekėms.

Dalyviai taip pat pabrėžė ES vaidmenį skaitmeninėje pertvarkoje, ragindami imtis etiškos lyderystės dirbtinio intelekto srityje ir piliečių švietimo. Šiomis priemonėmis siekiama užtikrinti atsakingą ekonomikos augimą ir įgalinti piliečius prisitaikyti prie kintančios technologinės aplinkos.

Jaunimo įgalinimas

Pilietinė visuomenė primygtinai ragino įgalinti jaunimą kurti Europos ateitį. Dalyvavusieji pasisakė už tai, kad būtų nustatytas visų ES politikos priemonių „jaunimo testas“, siekiant įvertinti jų poveikį jaunesnėms kartoms. Visų pirma, jaunimo grupės pasiūlė Europos Parlamento rinkimuose nustatyti kvotas jaunimui, kad būtų padidintas atstovavimas jam.

Demokratijos stiprinimas

Dalyviai paragino užtikrinti atsparesnę ir įtraukesnę demokratiją ir struktūrinį pilietinį dialogą visais valdžios lygmenimis. Šiuo dialogu ir gebėjimų stiprinimu siekiama paremti ES šalių kandidačių pilietinę visuomenę, kurti saugią ir palankią aplinką jai klestėti Europoje.

Vien pasiūlymų nepakanka

Pilietinės visuomenės savaitė parodė Europos piliečių iniciatyvos (EPI) stipriasias ir silpnąsias puses. Pripažindami iniciatyvos sėkmę, dalyviai išreiškė nusivylimą dėl pasyvaus Europos institucijų reagavimo. Jie paragino pateikti esminių atsakymų į Europos piliečių iniciatyvas, stiprinti partnerystes ir skatinti piliečių dalyvavimą dalijantis gerąja patirtimi.

Ateities planai

Šios rekomendacijos bus įtrauktos į rengiamą EESRK rezoliuciją, kurioje bus išdėstyti pilietinės visuomenės lūkesčiai kitos kadencijos Europos Parlamentui ir Komisijai. (gb)

[EESRK pilietinės visuomenės apdovanojimas?](#) [psichikos sveikatos srityje laimėjo Airijos](#) [organizacija „Third Age Foundation“](#)

EESRK pilietinės visuomenės apdovanojimas skiriamas pavienių asmenų, pilietinės visuomenės organizacijų ir įmonių įgyvendinamiems ne pelno projektams. Kiekvienais metais pasirenkama skirtinga tema, kuri taip pat yra svarbi EESRK darbo sritis. 14-ąją kartą teikiamas pilietinės visuomenės apdovanojimas, šį kartą psichikos sveikatos srityje, skirtas Airijos organizacijai „Third Age Foundation“ ir jos socialinių ryšių tinklui „AgeWell“, kurio tikslas - padėti pagyvenusiems žmonėms išvengti vienišumo.

Kovo 7 d. Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas (EESRK) apdovanojo penkias ne pelno organizacijas už jų išskirtinį indėlį kovojant su psichikos sveikatos sutrikimais, kurių skaičius ES nepaprastai išaugo.

Penki laimėję projektai pasidalijo 50 000 EUR premiją.

Airijos labdaros organizacija [Third Age Foundation](#) gavo pagrindinę 14 000 EUR premiją.

Kiti keturi laimėję projektai gavo po 9 000 EUR ir išsirikiavo tokia tvarka:

- 2 vieta: asociacija „**Pro Lapinlahti**“ (Suomija), už bendruomenės centrą [Lapinlahden Lähde](#)
- 3 vieta: organizacija [Integra](#) (Slovakija), už iniciatyvą „**Crazy? So what!**“
- 4 vieta: organizacija [Lilinkoti Foundation](#) (Suomija), už žaidimus [The World of Recovery](#)
- 5 vieta: organizacija [Animenta](#) (Italija), už projektą „**Telling Stories for Good**“

PIRMOSIOS VIETOS LAIMĖTOJAS

Airijos labdaros organizacijos „Third Age Foundation“ socialinių ryšių tinklas „AgeWell“ padeda izoliuotiems, silpniems ir pažeidžiamiems pagyvenusiems žmonėms. Jis teikia **unikalią bendruomeninę paslaugą - vyresni nei 50 metų amžiaus žmonės padeda rizikos grupei priklausantiems ir skurstantiems pagyvenusiems žmonėms**. Tinklo „AgeWell“ darbuotojai jiems palaiko draugiją ir teikia emocinę paramą, taip pat ankstyvame etape nustato riziką sveikatai lankydamiesi žmonių namuose ir naudodamiesi išmaniajame telefone pateikiamu klausimynu apie psichikos sveikatą.

KITI LAIMĖTOJAI

Antroji vieta teko Suomijos **asociacijai „Pro Lapinlahti“** ir jos bendruomenės centrui „Lapinlahden Lähde“ (liet. „Lapinlahčio šaltinis“). Centre, kuris atidarytas renovavus Helsinkio Lapinlahčio ligoninę, organizuojami įvairūs praktiniai seminarai ir renginiai, susiję su raštingumu psichikos sveikatos srityje. Kasmet į juos susirenka net 50 000 dalyvių. Šis centras paskelbtas „ne diagnozės zona“, todėl visi dalyviai gali būti savimi, neprimetant jiems jokių etikečių, todėl šioje erdvėje jie įgalinami, o ne sumenkinami.

Trečioji vieta atiteko Slovakijos organizacijai „**Integra**“ ir jos vykdomai iniciatyvai „**Crazy? So what!**“, kuri laužo stereotipus ir skatina jaunuolius užjausti ir suprasti psichikos sveikatos problemų turinčius žmones. Iniciatyva siekiama pateikti pirmąjį įžvalgų apie tai, ką reiškia prasta psichikos sveikata ir koks yra sveikimo procesas.

Ketvirtosios premijos laimėtojo – Suomijos fondo „**Lilinkoti**“ misija – remti psichikos sveikatą novatoriškais ir kūrybiškais žaidimais „**The World of Recovery**“. Žaidimais skatinamas psichikos sveikatos sutrikimų turinčių asmenų sveikimo procesas nustatant tikslus, kurie įkvepia sveiką savimone, asmens savarankiškumą ir aktyvų bei prasmingą gyvenimą. Pirmasis žaidimas (nesmurtinis) skirtas mobiliesiems įrenginiams, o antrasis, gavęs nemažai apdovanojimų – stalo vaidmenų žaidimas. Šie nemokami žaidimai skirti žmonėms, kurie, padedami specialistų, sveiksta nuo psichikos sutrikimų ir piktnaudžiavimo medžiagomis.

Italijos ne pelno organizacijos „**Animenta**“ projektui „**Telling Stories for Good**“ atiteko penktoji vieta. Savo projektu organizacija „Animenta“ performuluoja stereotipinius naratyvus apie mitybos sutrikimus, nuo kurių vien Italijoje kenčia daugiau kaip keturi milijonai žmonių, iš kurių du milijonai yra paaugliai. Jos prevencijos ir informuotumo didinimo programos internetu ir mokyklose visoje Italijoje vykdo savanoriai specialistai.

Apie šių metų konkursą EESRK paskelbė 2023 m. liepos mėn. Skirdamas apdovanojimą psichikos sveikatos temai Komitetas norėjo pripažinti itin svarbų pilietinės visuomenės vaidmenį psichikos sveikatos priežiūros ir prevencijos srityje. **Nugalėtojai atrinkti iš daugiau kaip 100** paraiškų, gautų iš 23 valstybių narių.

Ankstesnės apdovanojimo temos, be kita ko, buvo jaunimas ir pagalba Ukrainai, klimato politikos veiksmai, lyčių lygybė, moterų įgalėjimas ir migracija. 2020 m. EESRK buvo pakeitęs pilietinės visuomenės apdovanojimą vienkartinę pilietinio solidarumo premija, kuri buvo skirta kovai su COVID-19. (II)

2024 m. Europos piliečių iniciatyvos diena – aukštesni piliečių dalyvavimo standartai

2024 m. Europos piliečių iniciatyvos diena aiškiai parodė Europos piliečių iniciatyvos galimybes ir ribas. Pripažįstant ankstesnių iniciatyvų laimėjimus didinant informuotumą ir skatinant viešus debatus, diskusijose nebuvo išvengta nusivylimo dėl pasyvios ES institucijų pozicijos ir tolesnių su Europos piliečių iniciatyva susijusių veiksmų trūkumo.

Svarbiausios Europos piliečių iniciatyvos dienos išvados:

vien pasiūlymų nepakanka. Sėkmingos Europos piliečių iniciatyvos automatiškai turėtų paskatinti Komisiją imtis esminių veiksmų, įskaitant konkrečius atsakymus ir, kai tinkama, pasiūlymus dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų. Taip būtų užtikrinta tiesioginė įtaka ES teisei ir skatinamas prasmingesnis piliečių ir institucijų dialogas;

- **tvirtesnė partnerystė.** Esminis elementas yra bendradarbiavimas. Strateginis organizatorių, pilietinės visuomenės, žiniasklaidos ir viešųjų partnerių bendradarbiavimas yra būtina sąlyga siekiant sustiprinti piliečių poziciją;
- **nuolatinis tobulinimas.** Europos piliečių iniciatyvos struktūra nuolat kinta. Pasitelkdami geriausią praktiką ir skatindami suinteresuotuosius subjektus dalytis žiniomis, galime sustiprinti Europos piliečių iniciatyvos procesą ir galėti dar daugiau piliečių aktyviai dalyvauti.

Europos piliečių iniciatyva suteikia piliečiams galimybę raginti ES imtis veiksmų ir pasiūlyti naują teisės aktą konkrečiu klausimu. Iniciatyvai surinkus 1 mln. parašų, Komisija nusprendžia, kokių veiksmų imtis. (gb)

2024 m. „Tavo Europa, tavo balsas!“: jaunimo prioritetai kito ES teis?k?ros ciklo metu

Daugiau kaip 100 jaunuolių iš ES valstybių, šalių kandidačių ir Jungtinės Karalystės susirinko į renginį „Tavo Europa, tavo balsas!“, per kurį dalijosi savo vizijomis ir teikė rekomendacijas dėl Europos Sąjungos ateities. Artėjant Europos Parlamento rinkimams, 2024 m. renginyje „Tavo Europa, tavo balsas!“ pirmenybė buvo teikiama kovai su apatija ir jaunimo dalyvavimo skatinimui.

Pagrindinės rekomendacijos:

1. nustatyti jaunimo kvot? Europos Parlamento rinkimuose;
2. priimti direktyv?, ?pareigojan?i? atsižvelgti ? žmogaus teises ir aplinkos aspektus tiekimo grandin?se ir ?moni? veikloje;
3. sukurti socialin?ms medijoms taikom? teisin? sistem?, skirt? kovai su poliarizacija ir dezinformacija;
4. parengti standartizuot? lytinį? ir reprodukcinį? teisį? strategiją;
5. ?diegti specialias klimatui kenksming? preki? apmokestinimo gaires, finansuojant klimatui nekenkian?ias iniciatyvas.

Šie pasiūlymai bus perduoti ES institucijoms ir politikos formuotojams, papildys Pilietinės visuomenės savaitės rezultatus ir bus panaudoti rengiant EESRK rezoliuciją dėl artėjančių Europos Parlamento rinkimų. (gb)

EESRK ragina parengti pilietinio dialogo strategiją

Diskusijoje su Komisijos pirmininko pavaduotoja ir už demokratiją ir demografiją atsakinga Komisijos nare Dubravka Šuica EESRK ragino parengti pilietinio dialogo strategiją, kuri būtų pirmas žingsnis stiprinant pilietinės visuomenės vaidmenį ir didinant piliečių dalyvavimą ES politikos formavimo procese.

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas (EESRK) išdėstė savo reikalavimus nuomonėje [Pilietinio dialogo ir dalyvaujamosios demokratijos stiprinimas ES. Kelias į priekį](#), priimtoje netrukus po vasario 15 d. EESRK plenarinėje sesijoje vykusios diskusijos.

Jis pabrėžė, kad reikia skubiai paspartinti ES sutarties 11 straipsnio, pagal kurį institucijoms tenka bendra atsakomybė užtikrinti, kad organizuota pilietinė visuomenė aktyviai dalyvautų rengiant ES teisės aktus, įgyvendinimą.

Tai turėtų būti daroma vykdant tolesnę veiklą, susijusią su Konferencija dėl Europos ateities – svarbia iniciatyva ir didelio masto demokratiniu procesu, apimančiu piliečių vadovaujamas diskusijas klausimais, kurie daro tiesioginį poveikį jų gyvenimui.

„Visi sutariame, kad piliečių balsas turi būti išgirstas ne tik per rinkimus. Mes, ES institucijų ir įstaigų nariai, turime aktyviau įtraukti pilietinę visuomenę į prasmingą dialogą, neapsiribojant vien informavimu ir konsultacijomis“, – sakė EESRK pirmininkas **Oliver Röpke**.

Norint sukurti skaidresnę, įtraukesnę ir demokratiškesnę ES, reikia aktyvesnio piliečių dalyvavimo ir tvirtos ES ir nacionalinių valdžios institucijų partnerystės. „Mūsų bendromis pastangomis bus užtikrinta, kad ES išliktų vilties švyturiu ir pasauliniu dalyvaujamąsios demokratijos modeliu“, – pabrėžė Komisijos narė D. Šuica.

Nuomonės pranešėjas **Pietro Barbieri** nurodė: „Šia nuomone EESRK ragina Europos institucijas žengti konkretų žingsnį į priekį – priimti pilietinio dialogo strategiją, pagal kurią būtų įgyvendinamas veiksmų planas ir tarpinstitucinis susitarimas, apimantis visus ES lygmenis. EESRK įsipareigojimas rodo neatidėliotą poreikį, kurio negalima atsisakyti ar atidėti.“

Bendrapranešėję **Miranda Ulens** pridūrė: „Jau turime gerosios socialinio dialogo patirties. Mūsų pateiktais pasiūlymais bus užtikrinta, kad būtų išgirsti ir kitų teisėtų ir atstovaujamųjų organizacijų balsai. Sukurkime tikrą ir demokratinę Europą savo piliečiams! #Stiprūs kartu!“ (II)

Susitikimas su meistriškumo konkurs? nugal?tojais: EESRK ir Europos Komisija pabr?žia profesinio mokymo svarb? sprendžiant darbo j?gos tr?kumo problem?

Vasario 23 d. Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas (EESRK) ir Europos Komisija surengė pavyzdinį Europos įgūdžių metų renginį, kuriame dalyvavo daugiau kaip 400 jaunuolių iš visų ES valstybių narių. Renginio tikslas – atkreipti dėmesį į dabartinėms ir būsimoms darbo vietoms reikalingus įgūdžius.

Renginyje „[Susitikimas su meistriškumo konkursų nugalėtojais](#)“ dalyvavo 35 jaunieji neseniai vykusių konkursų „[WorldSkills](#)“, „[Euroskills](#)“ ir „[Abylmpics](#)“ (įgūdžių olimpiada neįgaliesiems) nugalėtojai iš ES šalių. Šių konkursų dalyviai varžėsi daugiau kaip 20 skirtingų disciplinų, pavyzdžiui, mobiliosios robotikos, IRT, mechanikos, grafinio dizaino, automobilių

technologijų ir statybų.

Konkursų nugalėtojai pasidalijo įkvėpiančiomis jų mokymosi ir karjeros istorijomis. Jaunoji auditorija galėjo susipažinti su tradiciniais ir naujais įgūdžiais ir apie juos daugiau sužinoti per specialius pristatymus, skirtus tokioms sritims kaip floristika, automobilių dažymas, robotika ir virtualioji realybė, kuriuose taip pat buvo

pasakojama kaip integruojamos robotų sistemos, kaip veikia Ukrainai sukurtas išminavimo robotas ir kaip naudojamaskompiuterinis projektavimas (*CAD – computer aided design*) mechanikos inžinerijoje.

Renginių tikslas buvo parodyti profesinio rengimo ir mokymo teikiamą naudą ir galimybes, visų pirma žaliosios ir skaitmeninės pertvarkos ir būsimo darbo pasaulio kontekste. Profesinis rengimas ir mokymas ypač svarbūs šiuo metu, kai ES trūksta darbo jėgos ir įgūdžių, o įgūdžių pasiūla ir neatitinka paklausos, kai daugiau kaip trys ketvirtadaliai įmonių susiduria su sunkumais rasti reikiamų įgūdžių turinčių darbuotojų.

EESRK pirmininkas Oliver Röpke sakė: „Įgūdžiai yra svarbus veiksnys, padedantis jauniems žmonėms gyventi visavertį asmeninį ir profesinį gyvenimą. Vykstant skaitmeninei ir žaliajai pertvarkai, įgūdžiai gali padėti ne tik prisitaikyti, bet ir modeliuoti ateities darbo vietas.“

Už darbo vietas ir socialines teises atsakingas Europos Komisijos narys Nicolas Schmit nurodė: „Profesinis mokymas suteikia labai daug galimybių šiandienos darbo rinkoje. Esu įsitikinęs, kad profesinis rengimas ir mokymas gali padėti mums spręsti įgūdžių paklausos ir pasiūlos neatitikties ir darbo jėgos trūkumo problemas, kurios stabdo Europos pramonės vystymąsi.“

Renginys parodė, kad profesinis rengimas ir mokymas yra geras pasirinkimas jaunimui, atveriantis puikias karjeros perspektyvas ir galimybes greičiau įsidarbinti, taip pat suaugusiesiems, norintiems pakeisti darbą arba tiesiog tobulinti turimus įgūdžius. Tačiau daugeliui potencialių studentų šis kelias dažnai lieka antruoju pasirinkimu. 2021 m. tik šiek tiek daugiau nei pusė visų ES vidutinio lygio išsilavinimą turinčių jaunuolių dalyvavo profesinio orientavimo programose.

2022 m. beveik 80 proc. profesinio rengimo ir mokymo įstaigų absolventų pavyko rasti darbą. Dabartinis ES tikslas – 2025 m. šį skaičių padidinti iki 82 proc. (II)

Atnaujintas „Europos demokratijos pasas“

Siekiate pokyčių švietimo sistemoje? Turite problemų dėl apnuodytų maisto produktų? Norėtumėte, kad sunkvežimiai judėtų ne keliais, bet geležinkeliu? Ar jums kyla problemų registruojant įmonę užsienyje? ES piliečiai turi daug teisių ir kartais jiems tenka priimti sunkius sprendimus, tačiau jiems būtina žinoti, kur ir kaip jie gali pakeisti padėtį ir kokios yra jų galimybės.

Atsakymus į šiuos klausimus rasite atnaujintame populiariame leidinyje „Europos demokratijos pasas“. Leidinyje pateikiama faktinė medžiaga, bendroji informacija, orientyrai ir priemonės, susijusios su visais šiuolaikinės Europos demokratijos aspektais, įskaitant dalyvavimo priemonių rinkinį ir išsamų Europos piliečių iniciatyvos vadovą.

[Naujoji versija](#) jau parengta keliomis kalbomis, o per ateinančias kelias savaites ją papildysime dar keletu kalbų. (cw)

European Democracy
Passport

GRUPI? NAUJIENOS

Laikas įgyvendinti plataus masto Europos gynybos pramonės programą?

Parengė Antonello Pezzini, EESRK Pramonės permainų konsultacinės komisijos atstovas ir buvęs EESRK Darbdavių grupės narys

Sausio mėn. už vidaus rinką atsakingas Europos Komisijos narys Thierry Breton dar kartą pabrėžė, kad siekiant užtikrinti mūsų saugumą reikia konsoliduoti gynybos vidaus rinką. „Mes pradėjome nuo šaudmenų Ukrainai“, – pasakė jis. „Dabar turime išplėsti savo veiksmus. Mums reikia plataus masto Europos gynybos pramonės programos, kuria galėtume padidinti Europos pramoninę bazę ir sukurti ginčijamoms teritorijoms apsaugoti reikalingą infrastruktūrą.“

EESRK ne kartą pabrėžė, kad reikia pradėti įgyvendinti **Europos gynybos pramonės plėtros programą (EGPPP)**, siekiant sukurti sąveikią ir integruotą gynybos sistemą.

Atsižvelgiant į dabartinę geopolitinę padėtį, dėl kurios turime stiprinti Europos gynybos pramonės strateginį savarankiškumą ir kurti tvirtą bendrą technologinę ir pramoninę bazę, tai reikia padaryti kuo skubiau.

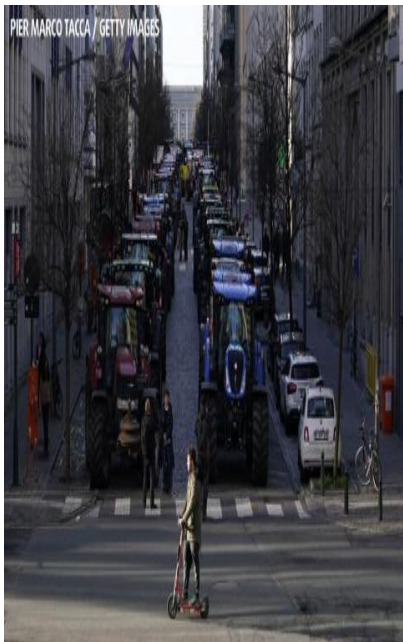
Europos gynybos pramonės plėtros programa turi būti susieta su bendra gynybos pramonės strategijos vizija, pagal kurią būtų siekiama veiksmingai įtraukti Europos gamintojus ir vartotojus (dalyvaujant bent trims valstybėms narėms).

Vis labiau reikia užmegzti Europos lygmens struktūrinį dialogą, derinamą ir koordinuojamą su NATO, taip pat Gynybos ministrų taryba, kad būtų galima parengti ilgalaikes politines gaires ir sukurti konsultacijų ir tikrai europinių sprendimų priėmimo forumą.

Teisės aktų nuostatomis turi būti užtikrinta pusiausvyra tarp didžiųjų ir mažųjų šalių, tai, kad 20 proc. dalyvaujančių įmonių būtų mažesnės įmonės, numatytas kvalifikuotų darbuotojų ir naujų darbo profilių darbuotojų mokymas bei darbuotojų, kurių įgūdžiai nebereikalingi arba paseno, perkvalifikavimas.

Atėjo laikas laikytis visapusiškesnio ir ryžtingesnio požiūrio. Mums reikia plataus masto Europos gynybos pramonės programos, leidžiančios kurti dvejopo naudojimo prekes ir taip sustiprinti Europos pramoninę bazę. Dvejopo naudojimo prekės gali būti programinė įranga ir technologijos, kurios būtų naudojamos ir civiliniais, ir kariniais tikslais, taip pat gaminiai, kurie gali būti naudojami cheminiams ar biologiniams ginklams ir jų siuntimo į taikinį priemonėms projektuoti, kurti, gaminti ar naudoti.

Visą Antonello Pezzini parengtą straipsnį rasite Darbdavių grupės informaciniame biuletenyje <https://europa.eu/!yKMPTk>

Nuo ?kio iki iškelt? šaki??

Žaliojo kurso nebus be socialinio kurso

Parengė EESRK Darbuotojų grupė

Vasario 26 d. protestuojantys ūkininkai savo traktoriais užblokavo Briuselio gatves – ir tai jau antras kartas per keletą savaičių. Staiga įprastus kostiumuotų praeivių tvarkingomis šukuosenomis būrius Europos institucijų rajone pakeitė sunkvežimiai, traktoriai, šiaudų ritiniai ir degančių padangų krūvos. Ūkininkų protesto priežastys yra įvairialypės: [tai BŽŪP ir aplinkosaugos politika, taip pat ir visiškai nesusiję](#) klausimai.

Tačiau akivaizdu, kad Europos kaimo vietovės atsidūrė sunkioje padėtyje ir taip jau yra ilgą laiką. Darbuotojų grupė ir apskritai EESRK ne kartą įspėjo, [kad žaliojo kurso nebus be socialinio kurso](#). Gal ir norėtūsi numoti ranka lyg čia būtų tik dar vienas Briuselio kalbų produktas, bet tai būtų didelė klaida. Kaimas susiduria su realiomis problemomis. Pavyzdžiui,

[tarpininkai ūkininkams moka centus, o vartotojai už produktus turi mokėti nežmonišką kainą](#), nepakankamai remiamos aplinkosaugos reformos, (nesąžininga) laisvoji prekyba, sunkios darbo sąlygos ir klimato kaita.

Europos Komisijos, [kuri paskubomis atsiėmė reikalavimus dėl pesticidų](#), atsakas kelia netgi didesnę susirūpinimą, nei tinkamų konsultacijų ir bendradarbiavimo su socialiniais partneriais trūkumas ir veiksmų nesiėmimas socialinės politikos lygmeniu. Kaip ir aplinkosaugos priemonių atveju, šių priemonių atsisakymas gal ir suteiks mūsų politikams šiek tiek laiko, bet kartu aplinkai bus padaryta negrįžtama žala.

Be to, artėjant rinkimams kraštutiniai dešinieji stengiasi pasinaudoti nepasitenkinimu ir jiems iš dalies pavyko paskatinti pasipriešinimą DVT, žaliajam kursui ir Darbotvarkei iki 2030 m.

Konferencija „Pilietinio dialogo ir dalyvaujamosios demokratijos stiprinimas ES. Kelias ? priek?“

EESRK Pilietinės visuomenės organizacijų grupė

2024 m. kovo 25 d. 14.30–18.00 val. Vidurio Europos laiku EESRK pilietinės visuomenės organizacijų grupė Briuselyje surengs konferenciją, kurioje bus nagrinėjama, kaip visa ES ir valstybės narės atskirai gali siekti veiksmingo tvaraus pilietinio dialogo ir dalyvaujamosios demokratijos.

Konferencijoje kalbės:

- Europos Parlamento pirmininkas Roberta Metsola vardu kalbės **Pedro Silva Pereira**, Europos Parlamento pirmininko pavaduotojas ryšiams su piliečiams atstovaujančiomis pilietinės visuomenės organizacijomis ir
- **Jo Ekselencija Willem van de Voorde**, Belgijos ambasadorius ir Belgijos nuolatinis atstovas ES.

Konferencijoje bus pristatytos šios dvi naujausios iniciatyvos:

- **EESRK nuomonė** „Pilietinio dialogo ir dalyvaujamosios demokratijos stiprinimas ES. Kelias ? priek?“ ([SOC/782](#)), parengta ES Tarybai pirmininkaujančios Belgijos prašymu ir priimta 2024 m. vasario 15 d. EESRK plenarinėje sesijoje;
- **atviras laiškas**, kurį pasirašė 156 subjektai iš 26 ES valstybių narių ir kurį inicijavo Pilietinės visuomenės organizacijų grupė ir Europos pilietinės visuomenės tinklas. Laiške pagrindinės ES institucijos raginamos imtis konkrečių priemonių visose politikos srityse palaikyti atvirą, skaidrą ir regulių dialogą su pilietinės visuomenės organizacijomis.

Konferencijoje instituciniai suinteresuotieji subjektai ir platesnė auditorija svarstys, kaip įgyvendinti šiose ir kitose iniciatyvose siūlomas priemonės.

Ši konferencija – **viešas renginys**. Norintiems aktyviai dalyvauti vietoje arba nuotoliniu būdu, būtina iš anksto užsiregistruoti. Renginys bus [transliuojamas tiesiogiai](#).

Daugiau informacijos apie programos projektą, registraciją ir transliaciją internetu rasite **renginio interneto svetainėje**.

SOON IN THE EESC/CULTURAL EVENTS

[Brošiūra apie 14-ąjį konkursą dėl pilietinės visuomenės apdovanojimo. Sužinokite daugiau apie kandidatus!](#)

Siekdamas atkreipti dėmesį į pilietinės visuomenės pastangas pažaboti tyliąją psichikos sveikatos sutrikimų epidemiją ES, EESRK parengė brošiūrą, kurioje pristatomi projektai, pretenduojantys į pilietinės visuomenės apdovanojimą už darbą psichikos sveikatos srityje. Brošiūrą galite rasti [čia](#).

Ar žinote, kad? Faktai ir skaičiai apie psichikos sveikatą

Faktai ir skaičiai apie psichikos sveikatą ES ne guodžia, o veikiau ragina skambinti pavojaus varpais. EESRK pasisako už griežtesnes priemones psichikos sveikatai gerinti nacionaliniu ir ES lygmenimis. Jis taip pat ragina priimti privalomus teisės aktus, kuriais būtų užtikrinama psichosocialinės rizikos prevencija darbe. Skirdamas Pilietinės visuomenės premiją už nuopelnus psichikos sveikatos srityje, EESRK išreiškia padėką už nuolatinės pilietinės visuomenės pastangas didinti europiečių gerovę.

1. EESRK nusprendė šiais metais savo pavyzdinį pilietinį visuomenės apdovanojimą skirti už darbus psichikos sveikatos srityje, nes po COVID-19 pandemijos visoje Europoje padaugėjo psichikos sveikatos sutrikimų, pavyzdžiui, nerimo ir depresijos atvejų. EBPO duomenimis, nerimo simptomus jaučiančių jaunuolių skaičius kai kuriose Europos šalyse išaugo daugiau nei dvigubai. Po pandemijos vis ankstyvesniame amžiuje prasideda mitybos sutrikimai, ypač tarp paauglių. Dar prieš COVID-19 pandemiją psichikos sveikatos problemų turėjo ne mažiau kaip 84 mln. ES gyventojų (maždaug kas šeštas).
2. Su psichikos sveikata ir elgesio sutrikimais siejama apie 4 proc. ES kasmet užregistruojamų mirčių. Prasta psichikos sveikata taip pat turi didžiulį ekonominį poveikį, nes tiesioginis ir netiesioginis išlaidos sudaro apie 4 proc. BVP. Daugiau kaip trečdalis šių išlaidų lemia žemesnis užimtumo lygis ir mažėjantis darbo našumas.
3. Eurostato duomenimis, 2020 m. 44,6 proc. 15–64 m. amžiaus dirbančių ES gyventojų nurodė, kad jį darbe kyla rizikos psichinei gerovei veiksniai. Dažniausiai pasitaikantys tokie veiksniai – per didelis darbo krūvis ir spaudžiantys terminai; juos patiriantys nurodė beveik penktadalis ES dirbančių asmenų.
4. Psichikos gerovė tapo vienu svarbiausių ES politinių darbotvarkės klausimų. Todėl 2023 m. birželio mėn. Komisija pradėjo taikyti visapusišką požiūrį į psichikos sveikatą. Skirdama 1,23 mlrd. EUR finansavimą, šiuo nauju požiūriu ES siekia psichikos sveikatą skatinti visose ES politikos srityse, daugiausia dėmesio skiriant trims pagrindiniams principams: tinkamai ir veiksmingai prevencijai, galimybei gauti kokybišką ir įperkamą psichikos sveikatos priežiūrą ir gydymą bei reintegracijai į visuomenę po atsigavimo. Psichikos sveikata taip pat yra vienas EESRK politinių prioritetų ir svarbiausių darbotvarkės klausimų.
5. EESRK gavo net 105 konkurso dalyvių paraišką iš visos ES pažiūromis įvairiausiomis temomis: nuo projektų, skirtų užtikrinti psichosocialinės rizikos darbe prevenciją ar spręsti tokias problemas, kaip narkotikų vartojimas ir priklausomybė nuo interneto, iki kovos su stigmatizavimu psichikos sveikatos srityje ir bendruomenės inicijuotos pagalbos skatinimo. EESRK tikisi, kad pagarba ir dėmesys šioms gyvybiškai svarbioms nevyriausybinėms subjektų pastangoms gerinti psichikos sveikatą gali įkvėpti ir kitus sekti jų pavyzdžiu. (sg)

Psichikos sveikatos palaikymas vyresniame amžiuje: socialini? kontakt? galia

Per savo socialinės veiklos tinklą „AgeWell“ Airijos labdaros fondas „Third Age Foundation“ padeda spręsti senyvo amžiaus asmenų vienišumo problemą. Tinklo „AgeWell“ nariai, kurie patys patys yra vyresni nei 50 metų, kartą per savaitę lanko vyresnio amžiaus žmones jų namuose, su jais bendrauja, taip pat, naudodamiesi telefone įdiegtos programėlės klausimynu, stebi lankomų asmenų sveikatos būklę ir gerovę. „The Third Age Foundation“ atstovė Alison Branigan mums sakė, kad Airijos Mido grafystėje iki šiol tokia pagalba suteikta daugiau kaip 500 žmonių, kai kurie jų šią paslaugą pavadino „išsigelbėjimu“ ar net „šviesa tamsaus ir ilgo tunelio gale“.

Kas paskatino Jus imtis šios iniciatyvos?

„AgeWell“ tinklą Mido grafystėje sukūrėme vedini tikslo padėti vyresnio amžiaus gyventojams, turintiems specialių socialinių, emocinių, psichologinių ir fizinės priežiūros poreikių. Mūsų sveikatos priežiūros sistema patiria didžiulį spaudimą, gyventojų daugėja ir jie senėja, todėl norint gauti paslaugas, taip pat ir pagalbą namuose, reikia ilgai laukti. „AgeWell“ siūlo savalaikę ir praktinę pagalbą, kuri papildo ir pagerina mūsų sveikatos sistemą. Mes rūpinamės izoliuotais, vienišais, fiziškai silpnais, nebegalinčiais išeiti iš namų pagyvenusiais žmonėmis ir rizikos grupei priskirtiniais asmenimis, padedame jiems gyventi geriau ir ilgiau jų pasirinktoje vietoje palaikydami su jais socialinį ryšį ir nuolat stebėdami jų sveikatą ir gerovę bei nustatydami naujus sunkumus ir į juos reaguodami kol jie netapo dar rimtesnėmis problemomis. „AgeWell“ taip pat gerai dera su mūsų organizacijos „ThirdAge“ etosu – tiesiogiai padėti vyresnio amžiaus žmonėms siūlant novatoriškas paslaugas ir programas bei sudaryti unikalias savanoriškos veiklos galimybes, kad vyresni žmonės galėtų padėti savo bendraamžiams ir kitoms grupėms bendruomenėje.

Kaip buvo įvertintas jūsų projektas? Ar sulaukėte kokių nors atsiliepimų iš žmonių, kuriems padėjote? (Ar galite pateikti pavyzdį, jei tokį turite?)

Iki šiol „AgeWell“ padėjo daugiau kaip 500 vyresnio amžiaus žmonių. Daugelis iš tiesų vertina programos siūlomą draugijos aspektą: su kompanionais iš „AgeWell“ užsimezga ypatingas pasitikėjimo ryšys, o tai padeda mums suprasti vyresnių žmonių poreikius ir baimes, todėl mes galime jiems geriau padėti.

Mūsų klientų komentarai būna tokie: „Ši tarnyba yra tikras išsigelbėjimas“, „Nežinojau, kad man reikia pagalbos, kol jos negavau“, „Esu dėkinga už pagalbą ir draugiją, tai praskaidrina mano savaitę“, „Buvau vienišas, dienų dienas nieko nematydavau, o dabar tiesiog laikiu apsilankymų“. Vienas klientas, kuris buvo atsidūręs labai sunkioje padėtyje, pasakojo keletą kartų galvojęs apie savižudybę ir sakė, kad „AgeWell“ atsirado jo gyvenime pačiu laiku: „Ji padėjo man pamatyti šviesą ilgo ir tamsaus tunelio gale. Manau, visi turėtų turėti galimybę gauti šias paslaugas.“

Mūsų savanoriai kolegos, kurie taip pat yra vyresnio amžiaus žmonės, kalba taip: „Man patinka savanoriauti“, „Taip smagu, kai gali kažką pakeisti“ ir „Darydamas šį darbą daug sužinojau apie žmones ir

save“.

Statistiškai galime įrodyti, kad „AgeWell“ didina gerovę ir socialinę, emocinę ir informacinę pagalbą, mažina izoliaciją ir vienišumą, padeda savarankiškai įvertinti savo sveikatą ir didina fizinio aktyvumo lygį.

Taip pat turime atsiliepimų iš klientų šeimų narių, kurie pasakoja, kad jiems pasidarė ramiau; mūsų darbą pripažįsta ir sveikatos priežiūros paslaugų teikėjai, kurie nuolat pas mus nukreipia klientus.

Ką galėtumėte patarti kitoms organizacijoms, norinčioms pasiekti tokių rezultatų savo veikla ir programomis?

Pažinkite savo auditoriją, įtraukite dalyvius į procesą, išgirskite jų pasiūlymus ir poreikius. Pasitikėkite savo žiniomis ir gebėjimais, būkite drąsūs, kūrybingi ir nepasiduokite: jeigu idėja pakankamai gera, rasite būdą ją įgyvendinti. Būkite atviri darbui su kitais ir jeigu galite gauti iš valstybės ar sveikatos sistemos paramą – ar tai būtų lėšos, ar pagalba, ar reklama – tai labai padėtų programos reputacijai, jos poveikiui ir sėkmei.

Kokia, Jūsų nuomone, yra pagrindinė priežastis, išskyrus fiziologinius veiksnius, dėl kurios blogėja psichikos sveikata senatvėje? Ar mes, kaip visuomenė, galime pagerinti vyresnio amžiaus žmonių psichikos sveikatą?

Vienišumas ir izoliuotumas visada buvo tie veiksniai, kurie blogina psichikos sveikatą senatvėje. Tai gali būti problema Airijos kaime, tačiau ji ne mažesnė gyvybinguose miestuose ir didmiesčiuose. Pastaraisiais metais pandemijos padariniai, priverstinė izoliacija, gyvenimas kokone ir saugojimasis, taip pat socialinių kontaktų praradimas, galimybė užsiimti įvairia veikla ir būti laisvam sukėlė tikrą baimės, nerimo, depresijos ir psichikos sveikatos problemų epidemiją. Ne mažiau svarbią įtaką turėjo vidaus ir pasaulio įvykiai, įskaitant didėjančias pragyvenimo išlaidas, karą ir konfliktus. Žmonėms senėjant mažėja jų socialinis ratas, ligos gali paveikti jų gebėjimą išeiti iš namų ir susitikti su kitais žmonėmis, jie gali tapti priversti būti namuose, prarasti savarankiškumą – visa tai gali paveikti savigarbą, savivertę, nuotaiką ir požiūrį į ateitį. Svarbu, kad vyresni žmonės nebūtų pamiršti tik todėl, kad jie nematomi: mums reikia prisiminti bendruomenės ir jos veiksmų svarbą bei socialinių kontaktų ir bendravimo iniciatyvų galią.

„Lapinlahden Lähde“: išankstin? nusistatym? ir diskriminacij? palikite už dur?

Lapinlahčio ligoninė – pirmoji Suomijos psichiatrijos ligoninė ir apie 170 metų istoriją bylojantis šalies psichikos sveikatos priežiūros simbolis – 2013 m. stovėjo tuščia ir pamiršta. Tuomet psichikos sveikatos aktyvistų grupė kibo į darbą turėdama viziją apleistą paveldo vietą paversti atviru psichikos sveikatos, kultūros ir meno centru. Centrą valdančios asociacijos „Pro Lapinlahti“ atstovas Siru Valleala mums papasakojo, kad „Lapinlahden Lähde“ dabar visų pirma yra įtrauki vieta, kurioje už durų paliekama stigmatizacija ir išankstinis nusistatymas ir kurioje visi jaučiasi laukiami.

Kas Jus paskatino imtis šio projekto?

1841 m. pastatyta pirmoji Suomijoje Lapinlahčio psichiatrijos ligoninė 2013 m. stovėjo apleista. Helsinkio miestas jai neturėjo jokių ateities planų. Kupina paveldo ir apsupta nuostabaus parko ši istorinė vieta buvo užmiršta ir nuniokota. Susirūpinusi dėl šios kritiškos padėties, psichikos sveikatos aktyvistų grupė pradėjo diskutuoti apie viziją ir svajones, kurias įgyvendinus Lapinlahčio ligoninė ir parkas taptų atviru psichikos sveikatos, kultūros ir meno centru.

Taip gimė projektas, šiandien vadinamas „Lapinlahden Lähde“ – „Lapinlahčio šaltinis“. Čia vykdoma veikla grindžiama istorine ir architektūrine šios Lapinlahčio įlankos širdyje esančios vietos reikšme, o veikti įkvepia 170 metų čia trukęs darbas psichikos sveikatos srityje. Dabar daugiausia dėmesio skiriama ne ligų gydymui, o visų visuomenės grupių gerovės skatinimui. Šiuo metu „Lapinlahden Lähde“ yra gyvas nuolatinio darbo kovojant su stigmatizacija pavyzdys ir paradigmos pokytis siekiant skatinti teigiamus dalykus.

Anksčiau Lapinlahtis buvo pavyzdinė psichiatrijos ligoninė ir vieta, kurioje buvo teikiama psichikos sveikatos priežiūra. Dabar psichikos sveikatos aktyvistai, dirbę 1988 m. įsteigtoje „Pro Lapinlahti“ psichikos sveikatos asociacijoje, kai Lapinlahčio ligoninė dar veikė, norėjo sukurti novatorišką psichikos sveikatos puoselėjimo centrą, kuriame būtų panaudotos visos XXI amžiuje turimos žinios ir kuris būtų vieta, įkūnijanti konkretų paradigmos pokytį, t. y. nuo psichikos ligų gydymo būtų pereita prie psichinės gerovės skatinimo.

Kokio atgarsio susilaukė Jūsų projektas? Ar gavote atsiliepimų iš žmonių, kuriems padėjote? Ar galėtumėte pateikti pavyzdžių?

Iš pradžių buvo sudėtinga įtikinti žmones praverti pastato duris. 170 metų, kol čia buvo psichiatrijos ligoninė, ši vieta buvo uždara, tad dabar, nepaisant susidomėjimo ir smalsumo, buvo sunku parodyti žmonėms, kad jie čia yra laukiami ir gali ateiti pasižvalgyti. Lėtai, bet užtikrintai gyventojai pradėjo dalyvauti veikloje bei renginiuose ir entuziastingai padėjo juos plėtoti, ėmėsi savanorystės ir dalijimosi idėjomis. Menininkai ir atlikėjai „Lapinlahden Lähde“ ėmė rengti meno parodas ir kultūrinius renginius, dabar kasmet čia vyksta daugiau kaip 400 renginių ir 50–60 meno parodų. Lapinlahtis Helsinkyje tapo visiems atvira svetaine, kurioje kiekvieną metų dieną skatinama psichinė gerovė, mažėja vienišumo jausmas ir socialinė atskirtis.

„Pradėjęs dalyvauti šioje iniciatyvoje labai džiaugiausi, kad galiu būti čia ir padėti šią vietą prikelti naujam gyvenimui. Naujovių vėjai išpučia visus neigiamus dalykus.“ (Cresswell-Smith et al., 2022 m.)

Šiandien buvusi Lapinlahčio ligoninė yra labai saugi ir įtrauki vieta. Vieta, kurioje visada jausitės laukiami, nepaisant jūsų nuotaikos ar gyvenimo situacijos. Šiuo požiūriu Lapinlahčio, kaip psichiatrijos ligoninės, praeitis įgauna tikrąją prasmę. Čia turite teisę jaustis pažeidžiami ir atvirai spręsti psichikos sveikatos problemas, kurios yra labai individualios. Mes puoselėjame stiprų bendrumo jausmą ir kiekvienas gali saugiai analizuoti savo stipriąsias puses. Stigmatizacija ir diskriminacija lieka už durų ir didžiojoje, kad „Lapinlahden Lähde“ įtraukia visus.

Lapinlahčio veikla plėtojama bendradarbiaujant su Helsinkio miestu, kuris yra šios vietos savininkas, ir šis plėtros darbas buvo būtina išankstinė viso šio projekto sąlyga. Šiuo metu priimami svarbūs politiniai sprendimai dėl būsimų teritorijos nuosavybės teisių, ir tikimės, kad bus visapusiškai atsižvelgta į sėkmingą dabartinę veiklą.

Kaip panaudosite skiriamas lėšas siekdami dar labiau padėti bendruomenei? Ar jau planuojate naujus projektus?

Toliau plėtosime savo veiklą, kad dar daugiau žmonių galėtų joje dalyvauti ir gauti naudos. Neseniai pradėjome įdomų po psichikos sveikatos sutrikimų atsigauantiems žmonėms skirtą projektą, kuriuo siekiama padidinti galimybes ir netgi teises dalyvauti kultūrinėje veikloje. Konkrečiau, padėti kiekvienam rasti būdą kultūrinei saviraiškai, suprasti, kokia psichinės gerovės kultūra ir meno rūšis priimtina. Būtent šiam tikslui ir skirsime dosnius apdovanojimus.

Kaip manote, kokių kolektyvinių veiksmų reikia imtis siekiant mažinti dažnai su psichikos sveikatos problemomis siejamą stigmatizaciją? Ar menas gali atlikti tam tikrą vaidmenį įgalinant psichikos sveikatos problemų turinčius žmones?

Turime organizuoti veiklą, kuri galėtų pritraukti įvairios patirties ir padėties žmones. Veikla, kuri nepriklauso nuo sveikatos būklės ar gyvenimo aplinkybių, sudaro sąlygas ypatingiems žmonių susitikimams ir padeda užmegzti prasmingus ryšius tarp žmonių iš skirtingos aplinkos. Psichikos sveikatos tyrinėjimas pasitelkiant įvairias priemones, pavyzdžiui, meną, leido padidinti informuotumą ir supratimą. Menai būdinga ypatinga savybė suburti žmones ir naujai spręsti net skausmingas problemas. Menas leidžia išreikšti save, suteikia žmonėms galimybę būti pastebėtiems ir išgirstiems. Išklausymas turi galią pakeisti žmogaus gyvenimą ir jo savivertę.

Kartais pakanka su kuo nors pasikalbėti

Projektas „Crazy? So what?“ (liet. „Išprotėjęs? Na ir kas?“), kurį Slovakijoje įgyvendina organizacija „Integra“, suburia draugėn moksleivius ir psichikos sveikatos problemų turėjusius žmones. Per visą dieną truncančius mokymus moksleiviai iš pirmų lūpų išgirsta, ką reiškia įveikti psichikos sveikatos krizę ir kaip gauti pagalbos. „Integra“ direktorė Jana Hurova mums papasakojo, kaip projektas padeda įveikti žmonių, susiduriančių su psichikos sveikatos sutrikimais, stigmatizavimą ir suteikia jaunimui labai reikalingos vilties.

Kas paskatino Jus pradėti šį projektą?

Mūsų organizacija jau daug metų padeda psichikos sveikatos problemų turintiems žmonėms. Susirgę jie praranda darbą, namus, draugus, kartais ir šeimos narius. Visas jų pasaulis apsiverčia aukštylėmis. Beveik prieš

30 metų įsteigėme pirmąją Slovakijoje bendruomeninę psichikos sveikatos tarnybą. Jos tikslas – užtikrinti, kad psichiatrijos ligoninėje gydėsi žmonės gautų paramą ir galėtų grįžti į įprastinį savo gyvenimą – tokį, koks buvo prieš susergant. Padėjome įsisteigti Slovakijos pacientų organizacijoms ir vykdėme daug programų, skirtas pašalinti psichikos sveikatos sutrikimų stigmą. Mes rūpinamės žmonėmis, turinčiais sunkių psichikos sveikatos sutrikimų, ypač sergančiais šizofrenija: daugeliui jų jau pavyko integruotis ir atrasti gyvenimo prasmę.

Nuo pat pradžių savo veiklą vykdome netradiciškai, su klientais dirbame kaip su partneriais, kad galėtume kuo geriau išsiaiškinti, ko jiems reikia, taigi, panašiai organizavome ir programą „Crazy? So what!“. Daugeliui mūsų klientų prasminga susitikti su jaunimu ir pasiremiant savo asmenine patirtimi pakalbėti apie tai, ko jiems trūko tokiam amžiuje ir kas vėliau sukėlė psichikos sveikatos problemas.

Matome, kad vis labiau reikia akcentuoti psichikos sveikatos svarbą. Didelis privalumas žinoti, kaip elgtis ištikus asmeninei krizei.

Programą „Crazy? So what!“ Slovakijoje pradėjome įgyvendinti 2005 m., kartu su partneriais iš Vokietijos ir Čekijos. Tačiau tik neseniai mums pavyko šiai programai suteikti stabilesnį pagrindą ir ją išplėsti. Dirbame kaip instruktoriai, formuojame naujas komandas ir lankomės mokyklose.

Kokio atsako sulaukė Jūsų projektas? Ar gavote atsiliepimų iš žmonių, kuriems padėjote? (Ar galite pateikti pavyzdžių, jei jų turite)

Jauniems žmonėms visada daro įspūdį pažintis su žmogumi, kuris įveikė krizę ir kuriam jie gali užduoti bet kokią klausimą. Jie tada supranta, kad jeigu patys turėtų problemų, visada galėtų rasti pagalbos. Tai, kad mokymai trunka visą dieną ir per juos bendraujama kaip lygus su lygiais, reiškia, kad dalyviai visada gauna teigiamų įspūdžių.

Psichikos sveikatos problemų turėję žmonės gali suteikti jaunimui drąsos bandyti spręsti savo pačių problemas. Beveik kiekvienoje klasėje yra problemų turinčių moksleivių. Suteikti jiems vilties – tai neįkainojama. Asmeninės patirties turintys žmonės dalijasi savo istorija – tai būdas jiems patiems pasijusti

geriau. Jie patys nusprendžia, kaip giliai įsileisti jaunuolius į savo gyvenimą. Taip jie jaučiasi esantys naudingi ir žino, kad žmonės juos supranta.

Sulaukėme daug atsiliepimų, pavyzdžiui, mokiniai sakė paprastai neturintys progos susitikti su psichikos sveikatos problemų turinčiais žmonėmis arba kad mes turėtume išmokyti priimti tokius žmones ir nesmerkti jų už tai, kad jie kitokie.

Taip pat sulaukėme ir psichikos sveikatos problemų turėjusių žmonių, kurie dalyvavo programoje, atsiliepimų. Vienas iš jų mums sakė:

„Programa suteikia man drąsos vaikščioti aukštai pakelta galva. Pagaliau vėl noriu gyventi! Kalbėti su moksleiviais sunku, tačiau naudinga. Jie labai atviri ir beveik nebijo kontakto su kitais. Nuostabiausia tai, kad jie parodo, kad turime daugiau panašumų nei skirtumų ir kad „išprotėjusiųjų“ įvaizdis nėra teisingas. Labai svarbu, kad galia padėti žmonėms pagaliau atvirai pasikalbėti apie psichikos sveikatos problemas, kad nė vienam nereikėtų gėdytis ar slėptis.“

Jaunimas yra jėga, kuri stumia mus į priekį. Po kiekvieno iš šių susitikimų moksleiviai kalba apie tai, kokia svarbi jiems yra „Crazy? So what“ programa ir kad ji turėtų būti tęsiama, kad kiekvienas jaunas slovakas suprastų, kokia vertinga yra jo paties psichikos sveikata.

Ar jau planuojate naujus projektus?

Norėtume, kad tokiuose mokymuose turėtų galimybę dalyvauti visi jauni žmonės ir kad galėtume išplėsti savo programą į kitus Slovakijos regionus. Ji jau buvo įgyvendinta Vokietijoje (kur pirmiausia buvo sukurta), Slovakijoje, Čekijoje ir Austrijoje. Šiais metais parengėme pirmąsias grupes Ukrainoje.

Ar, jūsų nuomone, svarbu atvirai kalbėti apie savo patiriamas psichikos sveikatos problemas? Kokią žinutę siunčiate savo projektu?

Norime skleisti žinią, kad psichikos sveikatos problemų nereikia gėdytis. Tačiau gėdinga tai, jog nieko nedaroma, kad būtume sveikesni. Juk be psichikos sveikatos nebūsime sveiki.

Pagrindinė „Crazy? So what!“ programos mintis – laiku parodyti, kokia svarbi yra psichikos sveikata, ir kartu skatinti suprasti psichikos sveikatos problemų turinčius žmones.

Mums tapo aišku, kad prevencija geriau nei gydymas. Be to, tai veiksmingiau. Siūlome drąsą ir motyvaciją ir esame optimistai. Pagalba visada šalia. Kartais pakanka su kuo nors pasikalbėti. Kovoti už savo svajones niekada nėra lengva, tačiau verta.

Neišnaudotas žaidimų potencialas gerinti psichikos sveikatą?

Manydamas, kad vis dar yra daug erdvės inovacijoms ir naujiems metodams psichikos sveikatos srityje, Suomijos „Lilinkoti“ fondas sukūrė du žaidimus „The World of Recovery“ (TWoR) – vieną internetinį, o kitą – stalo. Tai – vaidmenų žaidimai, kurių žaidėjai turi įsijausti į konkretaus personažo vaidmenį. Veiksmas vyksta futuristiniame vilties kupiname pasaulyje, kuriame žaidėjas skatinamas sveikti. Šie žaidimai skirti ne tik asmenims, atsigauanantiems nuo psichikos sveikatos sutrikimų ir priklausomybės nuo narkotikų, bet ir specialistams. „Lilinkoti“ fondo atstovės Reetta Sedergren ir Venla Leimu papasakojo mums, kad žaidimai turi didžiulį potencialą pagerinti psichikos sveikatą, tačiau šis potencialas vis dar beveik neišnaudotas.

Kas paskatino Jus pradėti savo projektą?

Prieš kelerius metus „Lilinkoti“ fondas suprato, kad psichikos sveikatos gerinimo srityje yra daug erdvės inovacijoms ir naujiems metodams. Orientavimo į atsigavimą plitimas buvo didžiulis žingsnis į priekį šioje srityje, tačiau trūko šiuolaikiškų, novatoriškų priemonių jam įgyvendinti. Mūsų organizacija jau ne vieną dešimtmetį dirba su žmonėmis, atsigauančiais po psichikos sveikatos sutrikimų, ir turėjome svajonę: o ką jei yra šiuolaikiškas būdas sustiprinti psichikos sveikatą – skaitmeninis žaidimas, kurį žaistum įsijautęs į tam tikrą vaidmenį?

Kokio atsako susilaukė jūsų projektas? Ar sulaukėte kokių nors atsiliepimų iš žmonių, kuriems padėjote?

„The World of Recovery“ žaidimai buvo kuriami kartu su žmonėmis, atsigauančiais nuo psichikos sveikatos sutrikimų, ir su specialistais, taigi viso žaidimo kūrimo proceso metu nuolat gaudavome grįžtamosios informacijos ir ji padėjo parengti galutinį produktą.

Iš abiejų žaidimų žaidėjų gavome labai teigiamų anoniminių ir asmeninių atsiliepimų. Pavyzdžiui, daugiau kaip 90 proc. respondentų teigė, kad mobilusis žaidimas prisidėjo prie jų gerovės ir padėjo jiems imtis veiklos, o vaidmenų žaidimas padėjo jiems lavinti socialinius įgūdžius.

Turbūt geriausia grįžtamoji informacija buvo juokas ir pokalbiai apie jausmus, iššūkius ir stipriąsias puses, taip pat tai, kaip šie žaidimai suartino žaidėjus, kad ir koks būtų jų vaidmuo ar kilmė.

Ką galėtumėte patarti kitoms organizacijoms, norinčioms pasiekti tokių veiklos ir programų rezultatų?

Pirmavimas inovacijų srityje turi daug privalumų. Tai tikrai įkvepia ir darote kažką naujo. Priimkite tai, nebandykite tilpti į jokių rėmus. Sekite savo instinktais, smalsiai klausykitės visų nuomonių. Tačiau svarbiausia – į projektavimo procesą įtraukite sveikstančius žmones ir tuos, kurie tampa ekspertais dėl įgytos patirties. Jei kuriate žaidimus, būkite pasirengę kovoti su gausiais specialistų išankstiniais nusistatymais. Psichikos sveikatos srityje įprasta žaidimus laikyti sukeliančiais priklausomybę arba žalingais.

Nenuleiskite rankų! Būkite drąsūs, kūrybingi ir drįskite svajoti.

Koks yra kompiuterinių ir vaizdo žaidimų potencialas gerinti psichikos sveikatą? Ar, jūsų nuomone, juos reikėtų plačiau naudoti psichikos sveikatos sutrikimams gydyti?

Kompiuteriniai ir vaizdo žaidimai, visų pirma vaidmenų žaidimai, turi didžiulį potencialą gerinti psichikos sveikatą. Kadangi psichikos sveikatos sutrikimų turinčių žmonių skaičius kelia nerimą, mums reikia naujų, įvairiapusių psichikos sveikatos gerinimo būdų. Gaila, kad žaidimų potencialas toliau nenagrinėjimas. Taip yra ne dėl nepakankamo susidomėjimo, bet dėl nepakankamo finansavimo. Nėra greito ir paprasto būdo kurti gerus žaidimus psichikos sveikatai gerinti. Mums reikia didesnio finansavimo, daugiau bendrai plėtojamų projektų ir daugiau psichikos sveikatos ir žaidimų pramonės specialistų, siekiančių šio tikslo. Be to, mums reikia mokslinių tyrimų, daugybės mokslinių tyrimų.

Pasakojimais ?veikti valgymo sutrikim? stigm?

Visame pasaulyje daugiau kaip 55 mln. žmonių, iš kurių nemažai paauglių, turi valgymo sutrikimų, darančių poveikį jų psichikos ir fizinei sveikatai. Dėl stigmatizacijos daug šių asmenų nesikreipia pagalbos. Italijos organizacija „Animenta“ savo projektu „Telling Stories for Good“ (liet. „Padedantys pasakojimai“) siekia sugriauti stereotipus, skatinti ankstyvą sutrikimų nustatymą ir teikti paramą. Nuo 2021 m. šis projektas įtraukė daugiau kaip 10 000 Italijos moksleivių. Kalbėjomės su šios organizacijos pirmininke ir įkūrėja Aurora Caporossi.

Kas Jus paskatino pradėti šį projektą?

Įsteigti „Animenta“ paskatino poreikis suteikti galimybę išsakyti, ką jaučia, ne tik visiems valgymo sutrikimų turintys asmenys, bet ir gyvenantys greta jų. Asociacijos tikslas – užtikrinti, kad valgymo sutrikimų

turintiems asmenims būtų sudarytos tinkamos galimybės gydytis, nes šiuos sutrikimus galima išgydyti, jei žmonėms suteikiama saviterapijos galimybių.

Kokio atsako sulaukė Jūsų projektas? Ar gavote atsiliepimų iš žmonių, kuriems padėjote? Ar galėtumėte pateikti pavyzdžių?

„Organizacijoje „Animenta“ buvau šiltai priimta, ten aš suvokiau, kad ir aš turiu valgymo sutrikimų, nors mano svoris nebuvo per mažas.“ Tai – prieš keletą mėnesių iš mūsų bendruomenės nario gauta žinutė, leidusi mums suvokti, koks svarbus ir paveikus yra mūsų darbas. „Animenta“ ne tik pažadino smalsumą, bet ir suteikė viltį, kad galime paskatinti pokyčius.

Kaip panaudosite būtent šias lėšas siekdami dar labiau padėti bendruomenei? Ar jau planuojate naujus projektus?

Norėtume kuo daugiau investuoti į mokyklose įgyvendinamus projektus ir taip daryti dar didesnę poveikį. Be to, lėšos bus naudojamos steigti savipagalbos grupes valgymo sutrikimų turintiems asmenims. Vienas „Animenta“ projektų – šešių dienų „Animenta“ stovyklos gamtoje, kuriose žmonės gali vėl atrasti santykį su

savimi, savo kūnu ir maistu.

Ką galėtumėte patarti kitoms organizacijoms, norinčioms pasiekti tokių veiklos ir programų rezultatų?

Reikėtų pradėti nuo pasakojimų – taip sužinosite, kuo gyvena bendruomenė, kuriai norite padėti. Poreikius geriau suprasite paprašę pateikti atsiliepimų ir užpildyti klausimynus. Bet visų svarbiausia – savo pasakojimui apie kovą ir siekiamus pokyčius suteikti veidą. Ne mažiau svarbu jungtis į tinklą su kitais, siekiant sukurti veiksmingą ir efektyvią paramos sistemą.

Ar, Jūsų nuomone, šiuo metu valgymo sutrikimai yra tinkamai pripažįstami rimta psichikos sveikatos problema? Ar šie asmenys gauna tinkamą paramą ir ką reikėtų daryti, kad padėtis gerėtų?

Šiandien apie valgymo sutrikimus kalbama daugiau, todėl galime teigti, kad yra daugiau informacijos. Tačiau tai yra ligos, siejamos su gilia socialine stigmatizacija ir įsišaknijusiais stereotipais. Net ir šiandien dar yra manančių, kad valgymo sutrikimai atsiranda dėl valios trūkumo ar užgaidų. Iš tiesų valgymo sutrikimas yra sudėtingas psichikos ir elgesio sutrikimas, kurį reikia tinkamai gydyti. Deja, šiuo metu toks gydymas ne visada yra prieinamas, nes trūksta gydymo įstaigų ir daug žmonių neturi galimybių pradėti tokį gydymo ciklą.

Redaktorės

Ewa Haczyk-Plumley (editor-in-chief)
Laura Lui (ll)

Numerų rengėjos

Daniela Marangoni (dm)
Daniela Vincenti (dv)
Ewa Haczyk-Plumley (ehp)
Agata Berdys (ab)
Giorgia Battiato (gb)
Jasmin Kloetzing (jk)
Katerina Serifi (ks)
Katharina Radler (kr)
Laura Lui (ll)
Marco Pezzani (mp)
Margarita Gavanis (mg)
Margarida Reis (mr)
Millie Tsoumani (mt)
Pablo Ribera Paya (prp)
Thomas Kersten (tk)

Koordinatorė

Agata Berdys (ab)
Giorgia Battiato (gb)

Adresas

European Economic and Social Committee
Jacques Delors Building,
99 Rue Belliard,
B-1040 Brussels, Belgium
Tel. (+32 2) 546.94.76
Email: eescinfo@eesc.europa.eu

EESC info is published nine times a year during EESC plenary sessions. EESC info is available in 24 languages
EESC info is not an official record of the EESC's proceedings; for this, please refer to the Official Journal of the
European Union or to the Committee's other publications.
Reproduction permitted if EESC info is mentioned as the source and a link is sent to the editor.

03/2024